

SLAVKO OSTERC V SPOMINIH PRIJATELJEV IN UČENCEV

Taki spominski zborniki* utegnejo biti zelo zanimivi in lahko nudijo zgodovinarju mnogo bogatega gradiva. Preko pripovedovanja sodobnikov, ki skušajo ustaviti na papirju spomine, dogodke, značajske poteze in gledajo na velikega moža iz svojega zasebnega zornega kota, si lahko ustvari bravec pisan mozaik in popolneje spozna človeka; to je spet velikega pomena pri spoznavanju umetnika.

Sestavljati tak zbornik je toliko teže, kolikor daljša doba je minila od slavljenčeve smrti. Čas zabriše marsikateri spomin, ga ublaži, ga popači. Ob slavljenču je že nastala legenda, na njegovi glavi blesti gloriola, konvencionalna podoba veže pogled tistih, ki jo gledajo: za njo ne spoznajo več človeka v nekdanji jasnosti. Tako nujno nastane nenamerna in nezavedna mitizacija.

V prvi, dobri polovici Osterčevega zbornika govorijo njegovi sorodniki, prijatelji, znanci: povedati vedo marsikateri dogodek iz Slavkovega življenja in ga večkrat prav modro in lepo tolmačijo. Vendar njihova pričevanja zgubijo svojo človeško toplino, ker jih je neusmiljena roka uniformirala: vsi govorijo isti jezik, vsi uporabljajo isti slog, vsi poznajo isti besedni zaklad, vsi povedo iste misli in pridejo do istih sklepov. Kljub resničnosti dogodkov in kljub iskreni oddolžitvi Ostercu učinkuje branje teh skromnih sestavkov dolgočasno.

Pa tudi v drugi polovici knjige, kjer se vrstijo Osterčevi kolegi in učenci in pa drugi ljubljanski kulturniki, kraljuje dolgočasje: lepe in votle besede, slepa konvencionalnost, celo solipsistični samogovori, pri katerih je Osterc le zunanja pretveza. Rešita se dva sestavka: *Lipovškov resni oris Osterčevega življenja in dela in predvsem Šivičeva »Srečanja«*.

Šivičev spis izpričuje budno zanimanje za zanimivo osebnost in za bogato delo veržeskega skladatelja. Šivic dobro ve, da bo le kritična analiza privedla do tehtnih sklepov in resnično dokazala, kako izredno velik je pomen tega slovenskega skladatelja. Le zagrizeno, odgovorno kritično delo bo lahko rešilo skladatelja pred dušljivo negibnostjo lagodne konvencionalnosti. S tem svojim prispevkom je Šivic dejansko že sprožil kritično raziskovanje in dal zgodovinarju jasne napotke.

Vanek Šiftar se je preneglil, ko v uvodu trdi, da je »Osterčevo ustvarjalnost, njegovo življenje neupravičeno že počasi začel prekrivati prah pozabe«, Lipovškov in Šivičev sestavek v zborniku dokazujeta prav nasprotno. Slovenski reproduktivci to dokazujejo v še večji meri: Hubad, Šivic, Gregorač, Petrič in njegov ansambel »Slavko Osterc« in še mnogi drugi že leta in leta izvajajo Osterčeva dela doma in na tujem. Samo slovenske založbe trdovratno ignorirajo Osterca, kakor ignorirajo ostale velikane slovenske glasbe: Gallusa in Kogoja.

Pavle Merku

* Slavko Osterc. Spominski zbornik. Zbral in uredil Vanek Šiftar. Opremila Lidija Osterc. Pomurska založba, Murska Sobota, 1965.